

silná stránka, na druhou stranu akcent na ňe v období zvýšeného reformního úsilí může znamenat z hlediska aktuálnosti jepičí život. Souhrnu faktů poplatnému době vydání nelze upřít však jeho – byť po čase už jen historickou – hodnotu.

Ivana Kraftová

Libuše Podlahová a kol.:
Didaktika pro vysokoškolské učitele.
Vybrané kapitoly.
Praha: Grada, 2012. 154 s.

Lucie Rohlíková, Jana Vejvodová:
Vyučovací metody na vysoké škole.
Praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia.
Praha: Grada, 2012. 281 s.

Milan Slavík a kol.:
Vysokoškolská pedagogika.
Pro odborné vzdělávání.
Praha: Grada, 2012. 253 s.

Práce vysokoškolského učitele si vyžaduje širokou škálu vedomostí a zručností a to nielen z oboru, ktorému sa venuje v rámci svojej vedeckej aktivity, ale aj z oblasti pedagogiky či didaktiky. Byť kvalitným pedagógom si totiž žiada nielen byť odborníkom na problematiku, ktorá tvorí obsahovú náplň predmetu, ale i disponovať teoretickými pedagogickými či didaktickými znalosťami, ako aj

praktickými zručnosťami a schopnosťou aplikovať nadobudnuté poznatky v praxi. S výnimkou pár šťastlivcov obdarených prirodzeným talentom, väčšina mladých a začínajúcich učiteľov cíti potrebu doplniť si tieto vedomosti, a preto siahajú po publikáciách venovaných tejto problematike. Knižný trh ponúka pomerne veľké množstvo takto tematicky zameraných diel, preto nie je jednoduché správne si vybrať. Možno i táto recenzia, stručne analyzujúca tri práce, ktoré vyšli v roku 2012 vo vydavateľstve Grada Publishing, a. s., bude pre nich užitočnou pomôckou.

Vybrané kapitoly z Didaktiky pre vysokoškolských učiteľov sú výsledkom spoločného úsilia kolektívu autorov vedených doc. PhDr. Libušou Podlahovou, Dr., ktorá je autorkou prevažnej väčšiny kapitol. Autorsky sa na publikácii podieľali aj Mgr. Michaela Vaněčková, Ph.D. (autorka kapitoly číslo osem), PhDr. Milan Klement, Ph.D. (autor deviatej kapitoly), Mgr. Pavla Heřmánková a PhDr. Jana Marešová (spoluautorky siedmej kapitoly). Ako v rámci úvodného príhovoru deklarujú autori, publikované dielo si kladie za cieľ prezentovať súhrn najnutnejších informácií o pedagogických či didaktických pravidlách, ktoré majú zefektívniť činnosť vysokoškolských pedagógov. Podľa ich názoru sa spomenutá efektívnosť má bezprostredne odzrkadliť v zvýšenej kvalite vedomostí študentov

navštevujúcich prednášky či semináre potencionálnych čitateľov tohto diela (s. 9). Zároveň autori nechávajú na samotnom čitateľovi a jeho individuálnych potrebách, ktoré kapitoly a do akej miery budú pre nich užitočné. Na základe ich odporúčania sme sa aj my, cez optiku začínajúceho vysokoškolského pedagóga, opýtali sami seba, ktoré časti je možné využiť v našej práci. V nasledujúcich riadkoch si dovoľíme prezentovať svoje postrehy. Kniha je rozčlenená do deviatich kapitol, ktoré v postupnom slede oboznamujú čitateľov s jednotlivými aspektmi vysokoškolskej pedagogickej praxe. Začali od tých najvšeobecnejších a v prevažnej miere teoretických poznatkov a definícii základných termínov z oblasti pedagogiky, spolu so stručným prehľadom o jej histórii i súčasnom stave. V prevažne teoretickej rovine sa nesú aj nasledujúce kapitoly zaoberajúce sa obsahom a cieľmi vzdelávania, výukovými cieľmi a ich štruktúrou. Reálnym otázkam pedagogickej praxe sa začínajú približovať až nasledujúce kapitoly, v ktorých sa čitateľ dozvedá o druhoch, špecifikách, ako aj výhodách a nevýhodách jednotlivých druhov organizačnej formy vysokoškolskej výučby. Prezentované informácie predstavujú sumár všeobecne známych a rozšírených poznatkov, ako aj problémov, s ktorými sa (nielen vysokoškolskí) pedagógovia často stretávajú. Čo však miestami absentuje, je praktická rada,

ako si s prezentovanými nevýhodami či rizikami jednotlivých typov výučby poradiť. V tejto súvislosti však oceňujeme rady a upozornenia na konci jednotlivých podkapitol, ktoré dodávajú prezentovaným informáciám reálny základ a z hľadiska praxe aj skutočnú výpovednú hodnotu. Z pohľadu začínajúceho pedagóga zaujmú predovšetkým posledné dve kapitoly. Prvá z nich ho oboznamuje s tvorbou študijného a výukového materiálu, čo možno skutočne považovať za špecifickú oblasť, s ktorou začínajúci učiteľ zväčša nemá žiadne skúsenosti. Aj to je dôvodom, prečo si veľmi ceníme, že sa tejto problematike autori publikácie rozhodli venovať. Podobne kladne hodnotíme aj záverečnú kapitolu venovanú e-learningu, ktorý sa v ostatných rokoch teší čoraz väčšej popularite na našich univerzitách. Celkovo možno konštatovať, že publikácia s názvom Didaktika pro vysokoškolské učitele má charakter teoreticko-praktickej práce, ktorá pomôže čitateľovi získať všeobecný prehľad o vysokoškolskej didaktike ako takej, čo je pre mladého pedagóga určite veľmi prínosné.

Prevažne teoretickým charakterom sa vyznačuje práca s názvom Vysokoškolská pedagogika (Pro odborné vzdělávání), ktorú vytvoril autorský kolektív vedený prof. Ing. Milanom Slavíkom, CSc. Na jeho tvorbe sa podieľal celý rad odborníkov vrátane doc. PhDr. Radmily Dytrtovej, CSc., PhDr. Mgr. Marie

Hanušovej, Ing. Jiřího Husa, CSc., prof. PhDr. Beáty Krahulcovej, CSc., prom. fil. Drahomíry Kučírkovéj, CSc., doc. PhDr. Dany Linhartovej, CSc., Ing. Ivana Millera, Ph.D., PhDr. Drahomíry Oudovej, Ph.D. a Mgr. Jiřího Votavu, Ph.D., čo vytvára vysoký predpoklad, že pôjde o kvalitnú publikáciu. Ústrednou témou monografie rozčlenenéj do deviatich kapitol sú prevažne teoretické otázky vysokoškolského vzdelávania vrátane vyučovania študentov so špeciálnymi potrebami, problematika uplatnenia informačných a komunikačných technológií vo vyučovacom procese, či evalvácie vzdelávania. Ako konštatujú autori v úvode, predkladaná publikácia si kladie za cieľ vytvoriť solídnu bázu vysokoškolskej pedagogiky v rámci odborného vzdelávania a rozvinúť niektoré problémy do väčšej hĺbky, čo sa im vo všeobecnosti podarilo dosiahnuť. Aj napriek príbuznej tematike s prvou recenzovanou knihou ponúka táto práca aj nové témy. V tejto súvislosti oceňujeme prvú kapitolu, v rámci ktorej dochádza k usúvzťaženiu poznatkov o stratégií vysokoškolskej výučby doma i v zahraničí. Nemenej zaujímavá jej aj časť venovaná už spomenutej problematike výučbe študentov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Vzhľadom na väčší rozsah práce, detailnejšie autori rozoberajú aj miesto a úlohu didaktickej techniky a informačných technológií vo vyučovacom procese,

čím držia krok s aktuálnymi trendmi v oblasti moderného vzdelávania. Pre začínajúcich vysokoškolských učiteľov bez pedagogického vzdelania bude nepochybne prínosom aj kapitola venovaná otázkam spojeným s hodnotením výsledkov výučby obsahujúca, okrem iného, aj množstvo názorných príkladov tvorby a zostavovania testov. Kniha z formálneho i obsahového hľadiska spĺňa všetky parametre odbornej publikácie, ktorá poskytne čitateľovi základný prehľad o aktuálnych témach vysokoškolskej pedagogiky.

PhDr. Lucie Rohlíková, Ph.D. a PaedDr. Jana Vejvodová, CSc. pôsobiace na Západočeskej univerzite v Plzni vytvorili publikáciu s názvom *Vyučovacie metody na vysoké škole*, ktorá nesie podtitul *Praktický průvodce výukou v prezenční i distanční formě studia*. Ako napovedajú informácie prezentované na začiatku knihy, obe majú bohaté skúsenosti s problematikou dištančného vzdelávania a e-learningu, ktoré tvoria jednu z ústredných tém spomenutej práce. Ako naznačili v úvode, nejde o učebnicu vysokoškolskej pedagogiky, ale skôr o praktickú príručku pre začínajúcich pedagógov, ktorá im má pomôcť pri aplikácií moderných vyučovacích techník. Hneď na začiatku si dovoľíme konštatovať, že stanovené ciele sa autorkám podarilo úspešne naplniť. Z formálneho hľadiska veľmi oceňujeme modernú a interaktívnu formu publikácie

obsahujúcu naozaj zaujímavé a inšpiratívne otázky, námety, úlohy či modelové riešenia, prostredníctvom ktorých aktívne zasväcujú čitateľa do analyzovanej problematiky a zároveň mu umožňujú konfrontovať svoje dovtedajšie či práve nadobudnuté poznatky s názormi domácich či zahraničných odborníkov zaoberajúcich sa otázkami pedagogickej a didaktickej teórie či praxe. Prvá kapitola venovaná formám a metódam výučby na vysokej škole prezentuje nielen tradičné poznatky, ale aj nové varianty jednotlivých rokmi overených a ustálených spôsobov vyučovania obohatených o prácu s multimédiami či internetom vo forme praktických rád a jednoduchých návodov. Nasledujúca kapitola zaoberajúca sa problematikou didaktického konštruktivismu a doplnená zaujímavými postrehmi, tipmi a úlohami ničím nezaostáva za vysokým štandardom, ktorý autorky v úvodnej časti nasadili. V porovnaní s predchádzajúcimi publikáciami venujú väčší priestor moderným vyučovacím metódam predovšetkým v podobe e-learningu, pričom sa neuspokojujú iba s konštatovaním už známych faktov, no tematiku predstavujú do hĺbky, takže čitateľ má možnosť získať o nej podrobný prehľad. Záverečná kapitola je teda jasným dôkazom, že autorky sú v danej téme doma a potenciálneho čitateľa majú čo naučiť. Oceňujeme najmä pragmatickosť a vecnosť pri spracovaní témy, vďaka čomu je publikácia vhodná práve

pre tých pedagógov, ktorí s e-learningom budú pracovať po prvýkrát. Veľmi kladne hodnotíme aj užitočné rady o (ne)možnosti použitia materiálov stiahnutých z internetu, prečo neprevádzať texty vysokoškolských skrípt do elektronickej podoby, vrátane záverečných tipov pre úspešné on-line vzdelávanie. Celkovo možno konštatovať, že moderný a inovatívny prístup k problematike, množstvo príkladov z reálnej či virtuálnej vyučovacej praxe, inšpiratívne otázky, ako aj zaujímavé úlohy, tým všetkým sa táto kniha značne odlišuje od doterajších podobne tematicky ladených prác a zároveň sa približuje k moderným zahraničným publikáciám, čím vzniká vysoký predpoklad, že po nej mladí a začínajúci vysokoškolskí pedagógovia s obľubou siahnu.

Na záver chceme zdôrazniť, že všetky analyzované práce sa vyznačujú vysokou odbornou úrovňou a značnou mierou erudovanosti a aktuálnosti. Aj napriek príbuznej problematike každá z nich prináša aj veľa nových informácií a tém, čo ju oproti ostatným robí výnimočnou. Je už len na samotnom čitateľovi, po ktorej siahne vzhľadom na svoje aktuálne potreby, prípadne situácie či problémy, ktorým v rámci svojej pedagogickej praxe čelí. Môžeme ho však ubezpečiť, že nech už si vyberie ktorúkoľvek z nich, ani jedna ho nesklame.

Ludmila Adamová